Vadovai

Pilietinio atsparumo ir pilietinio pasipriešinimo modulis yra svarbi vadovų tobulėjimo ir pasirengimo reaguoti į ekstremalias situacijas dalis. Tokių situacijų metu jaunimo programų dalyvių, jų tėvų ir artimiausios aplinkos dėmesys, klausimai bei lūkesčiai kryps į vadovą. Todėl svarbu būti pasirengusiam pateikti aiškius atsakymus ir tinkamai reaguoti susidarius ekstremaliai situacijai. Nepriklausomai nuo jos pobūdžio, būtina turėti pagrindinių žinių ir aiškius veiksmų planus, kuriuos būtų galima greitai pritaikyti praktiškai.

Modulio tikslas – suvienodinti vadovų žinias ir gebėjimus, reikalingus pasirengti ekstremalioms situacijoms. Kodėl tai svarbu? Mūsų yra daug, kiekvienas turime skirtingų sričių žinių ir patirties, kuriomis dalijamės su jaunimo programų dalyviais. Tačiau susidarius ekstremaliai situacijai gali prireikti papildomų specifinių žinių ir gebėjimų. Todėl pradėkime nuo savęs – stiprinkime savo žinias ir gebėjimus, kad vėliau galėtume jais dalytis su jaunimo programų dalyviais ir padėti jiems tinkamai pasirengti.

Šio modulio metodas grindžiamas principu **„pirmiausia pasiruošiu pats, tada mokau kitus“**. Sudėtinga mokyti kitus, kaip elgtis ekstremalios situacijos metu, jei pats nesi numatęs artimiausios priedangos, pasiruošęs išvykimo krepšio ar apgalvojęs savo veiksmų plano. Vadovui tenka ypatinga atsakomybė ugdyti jaunimo programų dalyvius ne tik taikant įvairius mokymo metodus, bet ir rodant asmeninį pavyzdį. Todėl ši modulio dalis orientuota į vadovo asmeninį pasirengimą: ji skatina praktiškai įsivertinti savo pasirengimo lygį, stiprinti reikiamus gebėjimus ir naudotis patikimais informacijos šaltiniais, padedančiais gilinti žinias bei nuosekliai ruoštis ekstremalioms situacijoms.

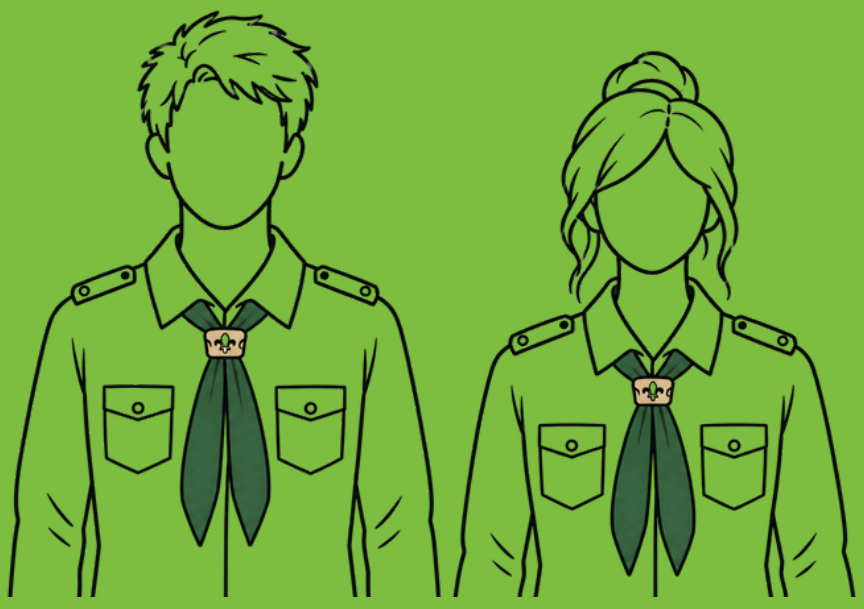

ŠEIMOS PASIRUOŠIMAS IR BENDRUOMENĖS PAŽINIMAS

VPGT - Kaip pasirengti ekstremaliosioms situacijoms–išvykimo krepšys

Šeimos planas:

- Susipažinau su LT72 5 žingsnių programa arba KAM leidiniais, informaciją pritaikiau savo poreikiams ir sudariau savo šeimos planą pagal aiškų veiksmų algoritmą.

- Įtvirtindamas turimas žinias, perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupę).

Išvykimo krepšys:

- Turiu visiškai sukomplektuotą išvykimo krepšį, o kasdienėje kuprinėje ar rankinėje, automobilyje ir namuose – svarbiausių higienos priemonių bei vaistų rinkinius, parengtus vadovaujantis LT72 penkių žingsnių programa.

- Kasdien vadovaujuosi atsargų kaupimo principais: stengiuosi, kad automobilio degalų bakas visada būtų pripildytas bent iki pusės, o būtiniausių priemonių (vaistų, higienos reikmenų ir kt.) namuose turėčiau bent po vieną papildomą vienetą.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

Kalio jodido vartojimas:

- Turiu kalio jodido tablečių ir žinau, kada bei kaip jas vartoti. Esu susipažinęs su Sveikatos apsaugos ministerijos pateikiama informacija ir atsakymais į dažniausiai užduodamus klausimus (DUK).

ŠEIMOS PASIRUOŠIMAS IR BENDRUOMENĖS PAŽINIMAS

Maisto ir vandens atsargos:

- Esu apskaičiavęs, kiek maisto ir vandens bent trims dienoms reikia kiekvienam šeimos nariui. Turiu pakankamai ilgai negendančių maisto produktų atsargų ir esu sudaręs valgiaraštį, pagal kurį maistą galima nesudėtingai paruošti net ir neturint elektros ar dujų.

- Namuose nuolat palaikau maisto ir vandens atsargas. Maisto produktus reguliariai atnaujinu vadovaudamasis principu „suvartok seniausią – papildyk nauju“, o geriamąjį vandenį laikau tam tinkamoje taroje.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

Radijo imtuvas ir informacijos gavimas:

- Turiu nešiojamąjį radijo imtuvą ir jam tinkamų atsarginių maitinimo elementų. Žinau savo gyvenamosios vietovės LRT radijo dažnį ir gebu jį nustatyti tiek automobilio, tiek nešiojamajame radijo imtuve.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu.

Bendruomenės pažinimas:

- Pažįstu savo kaimynus ir artimiausią bendruomenę. Žinau, kuriems šalia gyvenantiems žmonėms – senyvo amžiaus, turintiems negalią, gyvenantiems vieniems ar dėl kitų aplinkybių – ekstremalios situacijos metu gali prireikti papildomos pagalbos.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

ŠEIMOS PASIRUOŠIMAS IR BENDRUOMENĖS PAŽINIMAS

Rekomenduojami mokymai:

- Locked N' Loaded – „Pasiruošimas ekstremalioms situacijoms“ (trukmė – 2 val., hibridinis formatas).
- Lietuvos skautijos organizuojami mokymai, susiję su šiame modulyje aptariamomis ar panašiomis temomis.

Rekomenduojami informacijos šaltiniai:

- LT72 – „Penkių žingsnių programa tavo saugumui“.
- LT72 – Išvykimo krepšys
- Krašto apsaugos ministerija – leidinys „Jei krizė arba karas: kaip elgtis?“.

Naudingas nuorodas, skirtas pasiruošti sueigoms, galite rasti Jaunimo programos dalyvių dalyje.

UŽRAŠAMS

SIGNALAI, SIMBOLIAI IR PAVOJINGOS SITUACIJOS

VPGT - Kolektyvinės apsaugos statiniai

Civilinės saugos signalai:

- Esu susipažinęs su LT72 platformoje pateikiamais civilinės saugos signalais. Gebu juos atpažinti, žinau jų reikšmes ir kaip elgtis išgirdus kiekvieną iš jų.

- Esu atsisiuntęs LT72 programėlę į savo mobilųjį telefoną, susipažinęs su jos turiniu ir žinau, kur joje rasti svarbiausią informaciją.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

Sprogmenys ir įtartini daiktai:

- Esu susipažinęs su policijos rekomendacijomis, kaip elgtis privačioje ar viešoje erdvėje pastebėjus sprogmenį ar kitą įtartiną daiktą. Žinau, kokių veiksmų tokiu atveju imtis ir ko nedaryti.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu.

Veiksmai patekus po nuolaužomis:

- Esu susipažinęs su LT72 pateikiama informacija apie elgesį patekus po pastato nuolaužomis. Žinau pagrindinius veiksmus, padedančius apsisaugoti, atkreipti gelbėtojų dėmesį ir saugiai laukti pagalbos.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu.

SIGNALAI, SIMBOLIAI IR PAVOJINGOS SITUACIJOS

Kolektyvinės apsaugos statiniai ir priedangos:

- Esu susipažinęs su LT72 pateikiama informacija apie kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas, žinau jų paskirtį bei pagrindinius skirtumus.

- Esu susipažinęs su savo gyvenamosios vietos savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planu, viešai skelbiamu savivaldybės interneto svetainėje. Žinau, kur yra artimiausia priedanga, kolektyvinės apsaugos statinys ir gyventojų evakuacijos punktas.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai: kartu su jaunimo programos dalyviais aplankau priedangą, kolektyvinės apsaugos statinį ir gyventojų evakuacijos punktą, paaiškinu jų paskirtį, pagrindinius skirtumus ir supažindinu su jų ženklinimu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

Lietuvos ir NATO šalių simbolika bei skiriamieji ženklai:

- Žinau oficialius Lietuvos Respublikos valstybės simbolius. Esu susipažinęs su Lietuvos kariuomenės uniformomis ir pagrindiniais skiriamaisiais ženklais.

- Atpažįstu pagrindinių už šalies gynybą ir saugumą atsakingų tarnybų pareigūnų uniformas ir skiriamuosius ženklus bei žinau pagrindines šių tarnybų funkcijas.

- Atpažįstu Lietuvoje veikiančių NATO sąjungininkų karių uniformas ir pagrindinius skiriamuosius ženklus. Esu susipažinęs su pagrindiniais požymiais, padedančiais atskirti sąjungininkų ir priešiškų pajėgų uniformas, ginkluotę bei karinę techniką.

- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

SIGNALAI, SIMBOLIAI IR PAVOJINGOS SITUACIJOS

Rekomenduojami mokymai:

- Locked N' Loaded – Pilietinis pasipriešinimas: teorinis parengimas ir visuotinė gynyba (trukmė – 4 val., hibridinis formatas).
- Lietuvos skautijos organizuojami mokymai, susiję su šiame modulyje aptariamomis ar panašiomis temomis.

Rekomenduojami informacijos šaltiniai:

- policija.lrv.lt - Kaip elgtis sprogimo vietoje (arba po sprogimo)?
- LT72 – Priedangos, gyventojų evakavimo punktai ir kolektyvinės apsaugos statiniai
- LT72 – Sirenos ir civilinės saugos signalai
- kam.lt – Kaip atpažinti priešo uniformą/techniką?

Naudingas nuorodas, skirtas pasiruošti sueigoms, galite rasti Jaunimo programos dalyvių dalyje.

UŽRAŠAMS

PIRMOJI PAGALBA

Vilniaus visuomenės sveikatos biuras - Pirmoji pagalba (grojaraštis)

Pirmosios pagalbos pagrindai:

- Esu išklausęs pirmosios pagalbos mokymus, kuriuose įgytas žinias ir gebėjimus įtvirtinau praktiškai.

- Rekomenduojama mokėti tinkamai naudoti turniketą ir izraelietiško tipo tvarstį. Esu susipažinęs su pagrindiniais taktinės pagalbos nukentėjusiesiems principais (TCCC) ir MARCH algoritmu.

- Reguliariai atnaujinu ir praktiškai įtvirtinu pirmosios pagalbos teikimo žinias bei įgūdžius.

- Įgytas žinias perduodu jaunimo programos dalyviams pagal jų amžių ir programoje numatytas metodines kryptis.

Privalomi mokymai:

- Pagrindiniai praktiniai pirmosios pagalbos mokymai (Sertifikuoti)

Rekomenduojami mokymai:

- Lietuvos Raudonasis Kryžius - Pagrindiniai praktiniai pirmosios pagalbos mokymai
- Locked N' Loaded – Baziniai kraujavimo stabdymo mokymai (trukmė - 4 val., gyvi mokymai)
- Locked N' Loaded – Mokymai „Kaip teisingai naudoti turniketą" (trukmė - 3 val., gyvi mokymai, Vilnius)
- Locked N' Loaded – TCCC ASM mokymai (Tactical Combat Casualty Care – All Service Members) (trukmė - 8 val., hibridinis formatas)
- Locked N' Loaded – Taktinės medicinos mokymai pagal TCCC CLS programą (trukmė - 3 dienos, gyvi mokymai)

PILIETINIS PASIPRIEŠINIMAS IR PASIRENGIMAS GYNYBAI

Mobilizacija ir pilietinis pasipriešinimas - Nepaprastoji ir karo padėtys.

Ginkluotas ir neginkluotas pilietinis pasipriešinimas:

- Esu baigęs Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento organizuojamą bazinį pilietinio pasipriešinimo kursą. Įgytas žinias aptariu su kitais vadovais, siekdamas jas įtvirtinti ir geriau suprasti jų praktinį pritaikymą.

- Esu susipažinęs su ginkluoto ir neginkluoto pilietinio pasipriešinimo principais bei pagrindiniais neginkluoto pasipriešinimo būdais. Žinau, kokiais teisėtais būdais galiu prisidėti prie valstybės gynybos ir visuomenės atsparumo stiprinimo.

- Esu susipažinęs su Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytais pilietinio pasipriešinimo principais ir žinau, kaip organizuojamas piliečių dalyvavimas ginkluotame pasipriešinime.

- Esu iš anksto įvertinęs savo galimybes ir apgalvojęs savo vaidmenį mobilizacijos, karo ar okupacijos atveju, įskaitant galimybes prisidėti prie neginkluoto pilietinio pasipriešinimo, savanoriškos veiklos ir pagalbos visuomenei.

- Esu baigęs Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento organizuojamus Atsparumo hibridinėms grėsmėms (PPM Nr. 1) ir Pilietinio pasipriešinimo įgūdžių (PPM Nr. 2) modulius.

Rekomenduojami informacijos šaltiniai:

- Mobilizacijos mokykla: https://mobilizacijosmokykla.lt/course/index.php?categoryid=1
- Svarbios pamokos: https://www.svarbiospamokos.lt

Naudingas nuorodas, skirtas pasiruošti sueigoms, galite rasti Jaunimo programos dalyvių dalyje.

PILIETINIS PASIPRIEŠINIMAS IR PASIRENGIMAS GYNYBAI

Mobilizacija:

- Žinau, kas yra mobilizacija, kada ji skelbiama ir kokie pagrindiniai procesai vyksta ją paskelbus. Suprantu, kaip mobilizacija gali paveikti gyventojus ir kokios yra pagrindinės jų pareigos bei atsakomybės.

- Esu baigęs nuotolinius mokymus „Pasirengimas mobilizacijai“.

- Žinau, kur rasti oficialią ir aktualią informaciją apie mobilizaciją bei veiksmus jos metu.

Privalomi mokymai:

- Mobilizacijos mokykla:
  - Pasirengimas mobilizacijai
  - Pilietinis pasipriešinimas
- Pilietinio pasipriešinimo įgūdžių (PPM Nr. 2) kursai
- Atsparumo hibridinėms grėsmėms (PPM Nr. 1) kursai

Rekomenduojami šaltiniai:

- Lietuvos Respublikos Karo padėties įstatymas

Rekomenduojami mokymai:

- Pilietinis pasipriešinimas: Teorinis parengimas ir visuotinė gynyba
- Lietuvos skautijos organizuojami mokymai, susiję su šiame modulyje aptariamomis ar panašiomis temomis.

Komunikacija ir atsparumas dezinformacijai:

- Gebu kritiškai vertinti gaunamą informaciją, atpažinti pagrindinius dezinformacijos ir manipuliavimo informacija požymius bei atskirti patikimus informacijos šaltinius nuo nepatikimų.

Rekomenduojamas vaizdo įrašas:

- Mobilizacija ir pilietinis pasipriešinimas - Pilietinis pasipriešinimas: atsparumas

PILIETINIS PASIPRIEŠINIMAS IR PASIRENGIMAS GYNYBAI

Propagandos ir dezinformacijos atpažinimas:

- Gebu atpažinti pagrindinius propagandos, dezinformacijos ir manipuliavimo informacija požymius. Kritiškai vertinu gaunamą informaciją, tikrinu jos šaltinius ir gebu atskirti faktus nuo nuomonių bei klaidinančio turinio.
- Esu susipažinęs su „Very Verified“ medijų raštingumo mokymų medžiaga. Įgytas žinias aptariu su kitais vadovais, siekdamas jas įtvirtinti ir praktiškai pritaikyti.
- Įtvirtinu turimas žinias praktiškai ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams, ugdydamas jų gebėjimą kritiškai vertinti informaciją (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

Rekomenduojami mokymai:

- Medijų raštingumas ir kova su dezinformacija – parakomanai.lt (2 val.)
- OSINT: Internetinė žvalgyba ir informacijos rinkimas – parakomanai.lt (4 val.)
- „Very Verified“ medijų raštingumo mokymų medžiaga.
- Lietuvos skautijos organizuojami mokymai, susiję su šiame modulyje aptariamomis ar panašiomis temomis.

UŽRAŠAMS

SKAUTIŠKI ĮGŪDŽIAI EKSTREMALIOSE SITUACIJOSE

Skautiški įgūdžiai ekstremaliose situacijose:

- Esu dalyvavęs dirbtuvėse „Pilietiškumo ugdymas ir pilietinis atsparumas – skautų vadovų kasdienybė“.

- Suprantu, kad taikant skautiškąjį metodą ugdomi praktiniai įgūdžiai gali būti tiesiogiai pritaikomi gyvenant netipinėmis sąlygomis, įskaitant atvejus, kai gyvenimui tenka pritaikyti tam neskirtas patalpas ar aplinką.

- Suprantu, kad tiek skautas, tiek karys ugdo gebėjimą prisitaikyti prie įvairių aplinkybių, savarankiškai organizuoti saugią nakvynę, apsirūpinti maistu ir jį paruošti skirtingomis sąlygomis, taip pat efektyviai veikti ribotų išteklių aplinkoje.

- Įtvirtinu turimas žinias ir perduodu jas jaunimo programos dalyviams sueigų metu (žr. Jaunimo programos metodines kryptis pagal amžiaus grupes).

Krizių valdymo žinių taikymas:

- Esu dalyvavęs bent vienuose LS organizuojamuose krizinių situacijų valdymo mokymuose.

- Mokymuose apie krizinių situacijų valdymą pristatytas situacijas išbandau su jaunimo programos dalyviais sueigų metu arba su organizacijos valdymo organo, kuriam priklausau, kolegomis. Aptariu, kas veikia, o ką reikėtų tobulinti.

- Esu aptaręs komunikacijos algoritmą karo metu su savo vieneto arba organizacijos valdymo organo, kuriam priklausau, kolegomis.

- Reguliariai sueigų ir stovyklų metu įvertinu, kiek vilkiukai, skautai ir patyrę skautai žino, kaip reikėtų elgtis karo metu. Žinias tikrinu taikydamas interaktyvias, kūrybiškas užduotis ir praktines situacijų simuliacijas (žr. Jaunimo programos metodinę medžiagą). Nustatęs žinių spragas, jas nuosekliai šalinu per vėlesnes sueigas, pasitelkdamas papildomas ugdomąsias veiklas.

- Dokumentą „Rizikų ir krizinių situacijų valdymas: rekomendacijos skautų vadovams“ taikau ruošdamasis stovykloms ir renginiams.

Turinys

REKOMENDACIJOS LIETUVOS SKAUTIJOS SAVANORIAMS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ IR KARO METU

- Žinau, kad negalima fotografuoti ir viešai dalytis informacija apie Lietuvos kariuomenės bei sąjungininkų karinius objektus, pajėgas, techniką ir jų judėjimą. Taip pat žinau, kad realiuoju laiku negalima viešojoje erdvėje skelbti informacijos apie apšaudymų ar kitos karinės veiklos padarinius.

- Esu susipažinęs su šiame modulyje pateikta informacija ir rekomenduojamais leidiniais bei suprantu, kad, pasikeitus valstybės teisiniam režimui, gali būti taikomi tam tikri Lietuvos skautijos veiklos apribojimai.

- Žinau, kad ekstremaliosios situacijos ar karo metu pirminę ir oficialią informaciją teikia įgaliotos valstybės institucijos. Susidarius ekstremaliajai situacijai ar karo metu, kaip atsakingas pilietis, pirmiausia vadovaujuosi valstybės institucijų teikiama oficialia informacija ir vykdau jų nurodymus.

- Esu susipažinęs su šiame modulyje pateikta informacija, esu baigęs kuo daugiau rekomenduojamų mokymų, o įgytas žinias įtvirtinu praktiškai ir perduodu jaunimo programos dalyviams.

Rekomenduojami mokymai:

- Išgyvenimas krizinės situacijos metu – parakomanai.lt (2 dienos, iki 12 asm.)
- Psichologinis atsparumas ir stresas ekstremaliose situacijose – parakomanai.lt (4 val.)
- Lietuvos skautijos organizuojami mokymai, susiję su šiame modulyje aptariamomis ar panašiomis temomis.

MODULIO UŽBAIGIMAS

Svarbiausias vadovo darbas – perduoti savo žinias skautams, su kuriais jis dirba. Kiekvienas naujas skautas, įgijęs šiame modulyje aptariamų žinių ir gebėjimų, yra ne tik svarbus vadovo darbo įvertinimas, bet ir indėlis į visos organizacijos stiprėjimą bei jos narių pasirengimą veikti sudėtingomis sąlygomis.

Šiuo **vadovų moduliu siekiama ne pateikti visus atsakymus, o padėti vadovams atrasti kryptį**, paskatinti gilinti žinias ir įgytas žinias pritaikyti praktiškai.

Prie kiekvienos temos palikta vietos trumpoms asmeninėms pastaboms, o prie sudėtingesnių temų – vieta refleksijai, kilusioms mintims ir įžvalgoms užrašyti.

Svarbu, kad šiame modulyje įgytos žinios neliktų tik vadovo užrašuose. Perduokite jas savo skautams, kartu išbandykite praktiškai, kalbėkitės ir mokykitės vieni iš kitų.

Lietuvos skautijos **Pilietinio atsparumo ir pasipriešinimo skyrius** visada pasirengęs padėti ir gali pravesti mokymus jums aktualia tema. Jei norite paįvairinti sueigas, pagilinti turimas žinias ar trūksta informacijos konkrečia tema, drąsiai kreipkitės svetainėje skautai.lt nurodytais kontaktais.
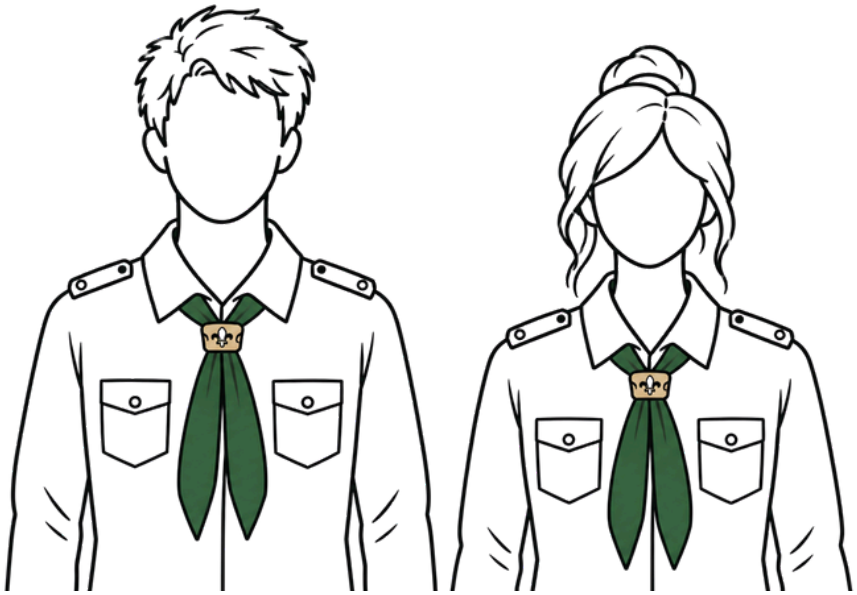
Ačiū, kad esate, mokotės ir auginate.